

Kultur- og likestillingsdepartementet
E-post: postmottak@kud.dep.no

Dato: 31.01.23

Innspill til strategi for kulturfrivillighet og utredningen av regionale kulturfond

Kulturfestivalen Peer Gynt hilser Regjeringens initiativ til å lage en nasjonal politikk for kulturfrivillighet velkommen. I den anledning sender vi herved inn noen av våre refleksjoner, utfordringer og dilemmaer vi står overfor.

Kulturfestivalen Peer Gynt, tidligere Peer Gynt-stemnet, har vært arrangert i snart 100 år. Festivalen er en stolt tradisjon og en bærebjelke i det lokale kulturlivet i Nord- og Sør-Fron i Gudbrandsdalen. Initiativtakerne var i sin tid frivillige, og frivilliges innsats har hele veien vært en avgjørende faktor. Men også vi i Peer Gynt merker slitasje etter pandemien, utfordring med rekruttering av nye frivillige og vi ser behovet for å tenke nytt.

PEER GYNT-FAMILIEN

Vår store Peer Gynt-familie teller i dag hele 350 frivillige. De legger hvert år ned en imponerende og uvurderlig innsats som muliggjør at festivalen kan gjennomføres og tiltrekke seg 30.000 publikummere fra hele landet.

Tidligere i år inviterte vi til et to-dagers frivilligseminar på Gålå med overskriften "Ny giv", der administrasjonen sammen med frivillige avdekket både utfordringer og muligheter knyttet til frivilligarbeidet. Å rekruttere, utvikle og beholde frivillige er ett av seks hovedmål i selskapets strategi. Vi har en ansatt som har et dedikert ansvar som frivilligansvarlig gjennom hele året.

Vår frivilligmodell er todelt:

1. Alle frivillige i produksjonen på og bak scenen, som publikumsverter og i vår butikk er individuelt rekruttert. Vi har gruppeledere for hvert område som bistår med opplæring, arbeidsinstruks og vaktlister for sin gruppe. De frivillige får et sett personlige goder bestående av bl.a. billetter til arrangement og bekledning, sosiale sammenkomster, noe opplegg gjennom året samt mat på vakta og kjøregodtgjørelse. Godene varierer etter antall dager man er med som frivillig.
2. Frivillige på parkering og i våre restauranter er rekruttert via lokale lag og organisasjoner som får betalt av oss for å stille med et visst antall frivillige under arrangementet. De som fyller vaktene får ingen personlige goder utover mat på vakta, og honoraret går i sin helhet til laget/foreningen man er med som frivillig for. Slik sett kan man si at de er frivillige like mye for sitt lag/forening som for kulturfestivalen Peer Gynt.

GJENNOMSNIITTSALDER OG REKRUTTERING

Gjennomsnittsalderen på våre faste frivillige er blitt faretruende høy. Rekruttering av ungdom er særlig utfordrende siden de aller fleste unge mennesker trenger å tjene penger i sommerferien, og frivillig innsats under kulturfestivalen Peer Gynt kolliderer med betalte jobber.

De siste 10 årene har russegrupper vært en viktig ressurs for festivalen. Vi har benyttet russegrupper i betalte dugnader på opprigg, nedrigg, servering, oppvask og parkering. For mange er dette et første møte med både frivillig arbeid og med kultur. Unge folk som har lært seg at deltakelse i frivillighet gir mer enn penger i kassa. Unge folk som ser at arenaen for kunst og kultur også kan være for dem. Vi har nå fått beskjed fra vår revisor at Skatteetaten har skjerpet reglene, og at hver person i russegruppene skal avlønnes individuelt. Denne løsningen fører til at andre organisasjoner eller enkeltpersoner heller blir rekruttert, noe som igjen gjør at vi mister denne viktige rekrutteringsarenaen for ungdom.

Det er også mye som tyder på at de faste, lojale kjernetroppene oppfattes som utilgjengelige for andre, at det er vanntette skott mellom de etablerte frivillige grupperingene og andre nysgjerrige, potensielle frivillige og interesserte grupper i lokalsamfunnet. Vi leter derfor etter nye metoder for å knytte kontakt med nye folk som kunne tenkes å være interesserte – ikke minst med kreativt interesserte ungdommer - og å etablere møteplasser og kontaktflater mellom amatører og oss som er arrangører av profesjonelle forestillinger og konserter.

Vi stilles hele tiden overfor mange dilemmaer. Ønsket om å tenne engasjement, utløse skaperglede og arbeidslyst og inkludere flere frivillige amatører kommer lett i konflikt med stadig økende ambisjoner hos oss som arrangører og sterkere inntektskrav for å få økonomien til å gå rundt, - og profesjonelle krav hos regissører og dirigenter. Tid er penger, og hard prioritering blir mer og mer nødvendig.

MANGFOLD OG INTEGRERING

Vi har mål om økt mangfold både blant frivillige, publikummere og kunstnere, og ønsker at Peer Gynt-familien i størst mulig grad skal gjenspeile samfunnet. Samtidig erkjenner vi at det krever mer av oss; vi må være rustet til å ivareta frivillige med ulike behov og utfordringer.

Skal vi lykkes med rekruttering til en mangfoldig frivilligfamilie, er både kompetanse internt og gode samarbeidspartnere eksternt nødvendig. Vi har hatt stor suksess med å samarbeide med den lokale Flyktingetjenesten, slik at bosatte flyktinger som er med som frivillige får "avspasere" på norskundervisningen som motytelse. Samarbeidet har vært mulig fordi representanter fra Flyktingetjenesten har påtatt seg ansvaret med å forklare og forankre den norske dugnadsmodellen. For mange er ikke dugnad noe de kjenner til. Vi har også noen lokale ildsjeler som har bistått oss i å rekruttere og følge opp bosatte flyktinger som har vært involvert både på og rundt scenene under festivalen.

Sist år hadde vi via NAV en Latvisk kvinne som jobbet hos oss for å få språktrening. Det at hun snakket russisk, gjorde at vi kunne få til et samarbeid med ukrainske flyktinger som var bosatt på et hotell rett ved Peer Gynt-teateret på Gålå. 20 ukrainere bisto som verdifulle frivillige under festivalen, til gjensidig glede. Uten språkkompetanse internt, hadde ikke dette vært mulig.

Sist år fikk Tøyenakademiet/Tøyen Sportsklubb støtte fra Anthonstiftelsen slik at de kunne legge avslutningsturen til Peer Gynt på Gålå. En stor suksess, som gjentas i 2023 med enda flere deltagere! Vi er begeistret for Tøyen Sportsklubbs evne til å rekruttere, utvikle og beholde aktivitetsledere gjennom Tøyenakademiet, og ønsker oss gjerne en tilsvarende modell for vår region og for kulturen!

Vi ønsker oss flere samarbeidsprosjekt som de nevnt over for å rekruttere nye grupper inn i vår frivilligfamilie. Men dette arbeidet er ressurskrevende for vår lille administrasjon. Kompetansedeling mellom aktører som har lyktes på ulike områder hadde vært hensiktsmessig, og gjerne også med økonomiske midler som gjør at man kan prioritere dette viktige arbeidet.

For å ta imot og inkludere slik vi ønsker, trenger vi både kunnskap og økte ressurser. Vi som er arrangører trenger skoling for å ta imot alle frivillige også de med synlige og usynlige utfordringer.

MØTET MELLOM PEER OG PER

Kulturfestivalen Peer Gynt feirer Henrik Ibsens verdenskjente verk "Peer Gynt" og den lokale historiske personen Per Gynt. Festivalen er ikke bare et møte mellom Peer og Per, men også mellom det lokale og nasjonale, gammel og ung, profesjonelle og amatører og mellom det moderne og tradisjonelle.

Det finnes mange eksempler på at oppvekst som deltaker og bidragsyter foran eller bak på scenen i Peer Gynt har fått flere gudbrandsdøler til å jobbe profesjonelt med kultur og teater. Operasanger Ingeborg Gillebo og musiker Øystein Skar er gode eksempler. Ingeborg startet som frivillig skuespiller i Peer Gynt på Gålå, fullførte sin operautdanning og kom tilbake som profesjonell kunstner i rollen som Solveig. Øystein Skar startet opp i orkesteret, og har senere komponert ny musikk til arrangement under festivalen.

Motivasjonen for å være med som frivillig varierer. I en nylig gjennomført undersøkelse blant frivillige sier flest at de er med fordi de har et stort hjerte for festivalen, samholdet mellom frivillige, at det er en fast del av sommeren og "opplevelsen". Men vi har også noen som er med for å få anledning til å jobbe med noen av Norges fremste kunstnere, få nyttig erfaring og knytte verdifulle kontakter i scenekunstmiljøet.

Det spørres om vi har gode forslag til offentlige tilskuddsordninger. Klart språk og kortere tekster med enkle formuleringer, og mindre rigide frister og fortløpende saksbehandling kunne kanskje være noe vi ville anbefale, og ønske oss.

Å finne frem de gode eksemplene og drive litt framsnakk av hvor mye håp og glede og fellesskap og krefter og livslyst og mot som kan bygges opp gjennom å delta i kulturaktiviteter, kunne også være vel verd å satse på. Rett og slett en frivillighetens kulturkampanje!

REGIONALT KULTURFOND

Kan unge frivillige som ikke har råd til å delta i frivillig kulturliv på bekostning av betalt sommerjobb kan søke fondet om støtte?

Kan det utvikles talentutviklingsprogram à la Tøyenakademiet?

Kan vi være en arena for kompetanseheving av frivillige ledere i kulturlivet?

Å fange opp nye talenter og kartlegge interesse og kompetanse hos ungdom er en stor utfordring. Vi ser for oss at det er behov for å banke på og åpne nye dører i andre miljøer, og gjennom året arrangere attraktive uforpliktende informasjonsmøter, workshops og kurs på ulike fagområder som dans og teater, sminke, lys og lyd, gjerne i samarbeid med skoleverket, yrkesfag eller kulturskolen. Men slike aktiviteter koster penger og menneskelige ressurser, og bør kanskje stimuleres til ved å tilby øremerkede midler som del av tilskuddsordningene i virkemiddelapparatet.

Takk for oppmerksomheten, at vi fikk komme med noen innspill og lykke til med det viktige arbeidet – vi følger spent med!

Med vennlig hilsen
PEER GYNT AS

May Brit Støve
Adm. direktør
E-post: may.brit@peergynt.no
Mobil: 971 83 704

